Vladas Žulkus

Povandeninių archeologinių objektų paieškos Baltijos jūroje

2008 m. alikti žvalgomieji povandeniniai archeologiniai tyrimai Baltijos jūroje, akvatorijoje tarp Girulių ir Palangos, bei Lietuvos gretutiniuose vandenyse. Jais siekta jūros dugne atrasti archeologinę vertę turinčių objektų. Darbus LAD užsakymu atliko BRIAI Povandeninių tyrimų centras. Dugno tyrimai šoninio skenavimo sonaru vyko iš KU ekspedicinės-mokomosios škunos „Brabander" ir KU tyrimų boto „Puta". Tyrinėti 2 rajonai: 1) rajonas 1 į Š nuo Girulių (iššvalgytas apie 14,3 km^2 dugno plotas 5–12 m gylyje); 2) rajonas 2, į ŠV nuo Klaipėdos, Lietuvos gretutiniuose vandenyse (sonaru ištirtas apie 27 km^2 dugno plotas 40–70 m gylyje).

Pirmasis regionas pasirinktas todėl, kad istoriniuose šaltiniuose XIX–XX a. pradžioje čia minima net keliolika laivų dužimo ir skendimo atvejų, o pastaraisiais metais buvo išmestos dviejų medinių laivų korpusų liekanos. Antrame regione ieškota 1914 m. nuskandinto vokiečių kreiserio „Friedrich Carl" (darbiniame registre pažymėtas kaip laivas 11 (W–11)).

Rajone 1 (N 55º 44,1‘ – 55º 51,8‘ ir E 21º2,4‘ – 21º4,9‘) nuskendusių laivų liekanų nerasta, aptikti tik gamtinės kilmės objektai. *Objektas 4* tikrintas nardant ir fiksuotas videokamera. Čia 8,5–9 m gylyje vienas šalia kito rasti 2 dideli rieduliai, vienas jų iki 3 m aukščio. Dugnas ties akmenimis yra šiek tiek išplautas ir susidaro įspūdis, jog po šiais akmenimis pakaišiota mažesnių akmenų. Didesnio akmens R krašte, apačioje, yra natūralus išlinkis, sudarantis nišą. Aptikti du dideli atskirai stovintys akmenys galėtų būti tolesnių tyrimų (povandeninių žvalgomųjų kasinėjimų) objektai. Gal pavyktų nustatyti, ar tie gamtos objektai gali būti susiję su kokia nors žmonių veikla, mat mezolito laikotarpiu čia dar buvo sausuma.

Rajonas 2. Jo koordinatės: 1. N 55º41‘4,5“, E 20º 09‘ 4“; 2. N 55º 38‘ 55,5“, E 20º 09‘ 6,5“; 3. N 55º38‘ 56“, E 20º12‘ 55,5“; 4. N 55º 41‘5,5“, E 20º12‘53. Šiame plote kreiserio „Friedrich Carl" nepavyko rasti, tačiau netoli aptikti 2 iki šiol nežinomi nuskendę laivai. *Laivas 47* (W– 47) guli apie 57 m gylyje, jis apie 55 m ilgio, apie 10 m pločio. Laivo tipas neaiškus. *Laivas 48* (W–48) rastas apie 70 m gylyje, jis apie 35 m ilgio, apie 5 m pločio, virš dugno iškilęs apie 5 m. Dėl didelių gylių nardant šie laivai neapžiūrėti.

Tyrimų metu jūros dugne jokių atsitiktinių archeologinių radinių nei rajone 1, nei rajone 2 neaptikta.

The search for underwater archaeological objects in the Baltic Sea

In 2008 the BRIAI Underwater Research Centre searched for underwater archaeological objects in two Baltic Sea regions (at a depth of 5–12 m in a 14.3 km^2 area of the bottom to the N of Giruliai and at a depth of 40–70 m in a bottom area of around 27 km^2 to the NW of Klaipėda in the waters of the Lithuanian contiguous zone. Two sunken ships (W– 47 and W– 48) were discovered in the second region.